Central Asian Research Journal of Natural and Exact Sciences
INTERNATIONAL SCIENTIFIC, APPLIED AND THEORETICAL JOURNAL
2026 / № 1(3)
SCIENCE FOR A SUSTAINABLE CENTRAL ASIA

ZULFIYA HAYOTI VA SHE'RIYATI: BAHOR, MUHABBAT VA SADOQAT KUYCHISI

Xakimova Farida Ilhom qizi

Termiz davlat pedagogika instituti Tillar fakulteti o'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi o'qituvchisi
E-mail: xakimovafarida470@gmail.com

Jumayeva Jasmina Shuxrat qizi

Termiz davlat pedagogika instituti Tillar fakulteti o'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Maqolada Zulfiyaning hayot yo'li, ijtimoiy faoliyati va she'riyati yoritiladi. Shoira lirikasidagi sadoqat, sog'inch, bahor, ayol va tinchlik mavzulari hamda badiiy mahorati ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Zulfiya, she'riyat, lirika, sadoqat, hijron, bahor, ayol obrazi, tinchlik.

Аннотация: В статье освещаются жизненный путь, общественная деятельность и поэзия Зулфия Рассматриваются темы верности, тоски, весны, женщины и мира в её лирике, а также художественное мастерство поэтессы.

Ключевые слова: Зульфия, поэзия, лирика, верность, разлука, весна, образ женщины, мир.

Abstract: The article covers Zulfiya's life, public activity and poetry. It examines the themes of loyalty, longing, spring, womanhood and peace in her lyrics, as well as her artistic skill.

Keywords: Zulfiya, poetry, lyrics, loyalty, separation, spring, image of woman, peace.

Zulfiya Isroilova — taniqli va iqtidorli o'zbek shoirasi. Yorqin rassom, oddiy inson qalbini o'tkir his qilgan - mehnatkash, Sharq ayolining jamiyatdagi teng huquqi uchun mardonavar kurashgan ayol. Zulfiya she'riyatining nufuzi — bizning dabdabali

murakkab davrimizning haqqoniy ifodasi, o‘ziga xosligi, zamondoshlarimizning qalbi va harakatlarining yorqin tasviridadir. Zulfiya (1915–1996) hunarmand-degrezchi oilasida Toshkentda tug‘ilgan. Shunga qaramay, ota-onasi yuqori madaniyatli odamlar bo‘lishgan.

“Onam ohista va xotiramda saqlanishicha, ma’yus bo‘lganlar. Lekin ularda qullik horg‘inligi bo‘lmagan.. Ular qanchadan-qancha qo‘shiq va afsonalar bilganlar, ularni mohirona aytib, kuylab bera olganlar, biz-farzandlarini sehrli ertaklar bilan qiziqtira olganlar, - eslaydi Zulfiya, onasini xotirlar ekan. - Mo‘’jizalarga sabab bo‘luvchi, dunyoni fosh qiluvchi, insoniyatni ajoyibotlar sari yetaklovchi “so‘z”ga bo‘lgan mehrni oddiygina ayol - onam uyg‘otganlar.. Tabiiyki, onamlar farzandlari o‘qimishli, madaniyatli insonlar bo‘lishini istaganlar. Ularning orzusi ro‘yobga chiqdi ham”.

Zulfiya o‘rta maktabni va ayollar pedagogika bilim yurtini tamomlab, respublika gazeta va oynomalari nashriyotida ish faoliyatini boshladi, she’riyatga qiziqib qoldi va she’rlar yoza boshladi. Uning ilk she’rlari “Yangi yo‘l” oynomasi va “Qizil O‘zbekiston” hamda “Yosh leninchi” gazetalarida chop etila boshlagan.

1932 yil 17 yoshni qarshi olganida, uning “Hayot sahifalari” nomli ilk she’riy to‘plami omma yuzini ko‘rdi. Bular — yoshlar, do‘stlik, inson qalbining go‘zalligi haqidagi she’rlar edi. So‘ngra, she’rlari, dostonlari va hikoyalari e’tirof qilinib, turli nashrlarda alohida kitoblar ko‘rinishida chop etila boshladi.

1938 yildan u turli yirik nashriyotlarda ishlaydi, respublika va respublikalar aro har xil tashkilotlar a’zosiga aylanadi.

Mashaqqatli urush yillari Zulfiyaning iqtidori butunlay ravnaq topadi va o‘ta yorqin tus oladi: uning she’rlarida vatanparvarning serg‘ayrat ovozi jaranglaydi, Vatani mustaqilligi uchun qo‘liga qurol olib kurashayotganlarga, har kunlik chuqur kurash ortida mashaqqatli mehnati ila frontni barcha kerakli narsalar bilan ta’minlayotganlarga nisbatan lirik iliqligi seziladi. “Uni Farhod derdilar” she’rida isyonkor fashistlarga nisbatan nafrat, g‘alabaga ishonch ifodalangan. G‘animga qarshi kurashga chorlov askar-o‘g‘il haqidagi ona qo‘shig‘i, xotini va onasini sog‘ingan jasur frontchi, paxlavon eri

uchun qayg‘urayotgan ayolning qayg‘uli xavotiri bilan bog‘lanadi.

Vataniga, ona yeriga bo‘lgan muhabbati - vatanparvarlikning oliy tuyg‘usi bo‘lib, harbiy janglarning saodatli yakuniga ishonch bilan birlashadi - bu shunchaki, Zulfiyaning shoirona qalbiga xos o‘ylargina emas, balki o‘zbek xalqining tabiatiga xos milliy fe’l-atvor qirralari bo‘lib, shoiraning she’rlarida yorqin ifodalanadi.

Shoira Vatanidan tashqaridagi baxtni tan olmaydi, xatto u yer yaxshiroq bo‘lsa ham: “Axir, baxt ona diyoridagina tirikdir”. Zulfiya ijodida o‘zbek ayolining taqdiri muhim o‘rin egallaydi, uning mamlakat hayotidagi faol o‘rni muhim ahamiyat kasb etadi. Zulfiya uzoq o‘tmishda ayol o‘rni uy-ro‘zg‘or yumushlari doirasida bo‘lganligini, uyda ham bek, ham hukmdor bo‘lgan eriga itoatli cho‘ri bo‘lib, bosh egishi lozim bo‘lganligini yashirmaydi.

Zulfiya she’riyati tabiatga hamda uning ajralmas qismi va yuqori cho‘qqisi bo‘lmish odamzotga nisbatan hayajonli sevgi bilan burkangan. Uning she’rlarida tabiat och ranglarda, yorqin bo‘yoq va timsollarda gavdalanadi.

Zulfiyaning olijanoblik, jasorat, haqqoniy xalq g‘ururi, tabiat va insonga nisbatan samimiy tuyg‘ular va hurmat, boy ranglar va kutilmagan yangi timsollar bilan bajarilgan lirikasi, kitobxon qalbini larzaga keltiradi, insoniyatning kelajakka bo‘lgan ishonchini mustahkamlaydi.

Salqin saharlarda, bodom gulida,
Binafsha labida, yerlarda bahor.
Qushlarning parvozi, yellarning nozi,
Baxmal vodiylarda, qirlarda bahor.

Hamid Olimjon vafoti shoira ijodida chuqur iz qoldirdi. “Sen qaydasan, yuragim” she’rida yolg‘izlik iztirobi aks etadi. “Bahor keldi seni so‘roqlab” she’rida bahor va yel ham yo‘qolgan insonni izlaydi. “Sensiz” (1970) she’ri yillar o‘tsa ham sog‘inch so‘nmaganini ko‘rsatadi. Biroq bu she’riyat faqat qayg‘udan iborat emas: unda yashashga iroda va hayotga muhabbat bor.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Zulfiya. Tanlangan asarlar. 3 jildlik. Toshkent, 1985.

2. Zulfiya. Tong bilan shom aro. Saylanma. Toshkent: Sharq, 2006.

3. Zulfiya. Bahor keldi seni so‘roqlab. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019.

4. Zulfiya (bibliografiya). Toshkent, 1977.

5. Sultonova M. Ijod sahifalari. Toshkent, 1975.

6. Sultonova M. Zulfiya. Toshkent, 1985.

7. Xakimova, F. (2025). Ifodali o‘qish va notiqlik san’ati: nazariy asoslar, turlari hamda amaliy vositalar. Лучшие интеллектуальные исследования, 58(3), 157–164.